

Populisme underminerer økonomisk frihed

Børsen den 2 november 2023

Hvert år i september udkommer Economic Freedom of the World, der opsummerer, hvordan det står til med folks økonomiske frihed i 165 lande. Selvom den ofte flyver under mediernes radar, ser forskere i høj grad frem til rapporten, der udgives af Fraser Institute i Vancouver.

Det gælder ikke mindst de ofte glimrende temakapitler, hvoraf det første i år er skrevet af Martin Rode, der er lektor ved Universidad de Navarra i Pamplona, og hans ph. d.-studerende Andrea Celico.

Kapitlet indeholder en alvorlig advarsel: Populistisk politik underminerer den økonomiske frihed.

Som Børsens læsere vil vide, er økonomisk frihed ikke blot en væsentlig drivkraft for økonomisk vækst. Mere økonomisk frie lande oplever også typisk kortere økonomiske kriser, mindre korrupsion, mere iværksætteraktivitet, og færre sociale konflikter.

Rapportens redaktører, James Gwartney, Robert Lawson og Ryan Murphy, understreger derfor ofte, at det er vigtigt for forskere såvel som virksomhedsledere og organisationer at vide, hvordan forskellige regeringer typisk påvirker den økonomiske frihed.

Den internationale erfaring, som Rode og Celico opsummerer i årets temakapitel, fokuserer på populisme. Forfatterne påpeger her i den største empiriske undersøgelse til dato, at jo mere populistisk regeringen bliver - enten fordi der kommer populistiske partier med, eller fordi gamle partier overtager populistisk politik - jo mere begrænset bliver borgernes økonomiske frihed.

Fundet er måske ikke overraskende, da der er masser af eksempler på populistere, der bruger statslige midler på udsigtsløse projekter og meget kortsigtet politik. Det er også et fællestræk hos populistere, at de afviser eksperterens indsigter og advarsler om problemer, når de lancerer et quickfix på komplekse samfundsøkonomiske problemer.

Rode og Celico går dog et skridt videre ved at notere, at OECD-lande typisk har begrænsninger på, hvor store ændringer en regering kan indføre: Nogle regeringer har mindretal, andetkamre, som også skal godkende ændringer, eller lovgivne grænser som f. eks. den danske budgetlov.

Når de to forskere tager disse grænser i betragtning, finder de ikke overraskende større skadevirkninger, jo mindre begrænset regeringen er. En flertalsregering, der ikke behøver at operere med de sædvanlige politiske begrænsninger - en regering, der kan få noget gjort - er således den farligste type, når populisme sniger sig ind i politikken.

På langt sigt er begrænset statslig styring, let regulering og ikke mindst et uafhængigt retsvæsen, der beskytter borgernes ejendomsret, central for fortsat og bæredygtig udvikling i et lands vækst, velstand og produktivitet. Rode og Celicos forskning understreger, at den type politik er alvorligt under angreb fra moderne populisme.

Man kan overveje, hvor man vil placere dansk politik på dét spektrum for tiden.

Christian Bjørnskov